

เหตุที่ลอยกระทง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาคอ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันธรรมสวนะไง การฟังธรรมอย่างหนึ่งนะ การทำงานมันชักกุศลมา เห็นใหม่ การทำงานเกิดจากศรัทธา ศรัทธามาทำงาน มีความศรัทธามีความเชื่อ พอมีศรัทธาขึ้นมา ศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ ถ้าปุณฺชนนี้เป็นมนุษย์สมบัติ ทรัพย์ที่ประเสริฐที่สุดคือศรัทธา ถ้ามีศรัทธามันก็มีความเชื่อ ความเชื่อมันก็มาเริ่มมี การทำไป แต่ความศรัทธาอันนั้นมันต้องมีปัญญาคุมทีหลัง ตอนประพฤติปฏิบัติ

ตอนมาประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีศรัทธาความเชื่ออย่างเดี๋ยวนี เพราะความเชื่อของเราเนี่ยมันมาจากข้างนอก ถ้าจริง ๆ แล้วมันมาจากภายในใจนั่นละ แต่ถ้าพอปฏิบัติเข้าไปแล้วมันเป็นอาการของใจ มันถึงว่ามาจากข้างนอก ศรัทธาเนี่ยมันถึงโดนใจหลอกได้ไง ใจของเรา ก็เลสมันอยู่ในเนื้อของใจใช่ไหม ศรัทธาเนี่ยมันเป็นความเชื่อ มันถึงจรมา เหมือนกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น มันเกิดดับ ๆ เนี่ยมันจรมา แล้วศรัทธาเนี่ยมันถึงมาจากข้างนอก ข้างนอกหมายถึงว่ามาจากเปลือกของความคิด มันไม่ใช่ตัวเริ่มต้นของความคิด อวิชชาหรือกิเลสที่มันอยู่ในหัวใจมันถึงหลอกอีกทีหนึ่ง

ถึงว่าเริ่มต้นมีศรัทธาขึ้นมา ศรัทธาเนี่ยมันรูปแบบ ประเพณี วัฒนธรรมประเพณี อย่างเช่น การลอยกระทงก็เหมือนกัน แต่เป้าหมายของลอยกระทงคืออะไร ดีความกันไม่ออกนะ เป้าหมายของการลอยกระทง การลอยกระทง เห็นใหม่ เขาว่าเคารพบูชาแม่น้ำ... เคารพภูษานั่นนะ ไม่ใช่หรือก ถ้าเอาตามหลักศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าลอยถาดทองคำ ชฎิล ๓ ฟัน้องลอยความเห็นผิดไปบูชาไฟมาตั้งนาน บูชาไฟมาผิดมาตลอด บูชาไฟมาแล้วตัวเองไปไม่ได้ แต่มีฤทธิ์มีเดชนะ พระพุทธเจ้าไปทรมานชฎิลทั้ง ๓ ฟัน้อง ว่าพญานาคมา เอาพญานาคใส่ในบาตรเลย นี้อยู่ในตำราเรียกพญานาคใส่ในบาตร “โอ้...สมณะคนนี่เก่งนะ แต่สู้เราไม่ได้ เราเป็นพระอรหันต์”

จนพระพุทธเจ้าเห็นแล้วสลดตั้งเวชนะ เป็นพระอรหันต์ที่ไหน ไม่ได้เป็นหрок ไม่ได้เป็นพระอรหันต์หрок เพราะว่าไอ้ฤทธิ์เดชนี้มันเป็นอภิัญญา มันอยู่ข้างนอก จนสลดใจ พอสลดใจแล้วก็ยอมตนเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า แล้วถึงได้ลอยบิหารไป นี่ลอยบิหารออกไป พอลอยบิหารออกไป นื่องอยู่กลางแม่น้ำ นทีกัสสปะ กัสสปะ ๓ พี่นื่องเห็นลอยมานี้กว่ามีเหตุมีเกทภัยกับพี่ชาย รีบไปดู...ชฎิล ๓ พี่นื่องลอยบิหารไป ลอยความเห็นผิดไป ลอยความเห็นผิดออกไป พระพุทธเจ้าก็ลอย แต่พระพุทธเจ้าลอยด้วยบารมีของพระพุทธเจ้า ลอยถาดทองคำของนางสุชาดา ประเพณีเป็นอย่างนั้น

แต่เพราะว่าแต่เดิม ในพระไตรปิฎกเป็นภาษาบาลีหมด เป็นภาษาขอมหมด ไม่มีใครอ่านออก นี่พอผู้ใหญ่ผู้ปกครองเขาทำเป็นประเพณีมา ก็เลยกลายเป็นประเพณีตาม ๆ กันมา กลายเป็นประเพณีตามกันมาว่า ประเพณีคือการลอยกระทงนี้ การเคารพบูชาที่บูชา แต่ถ้าเอาหลักสัจจะจริง จะทำตามแบบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ลอยถาดทองคำไป จะทำตามแบบของชฎิล ๓ พี่นื่องที่ลอยความเห็นผิด ๆ ออกไป ลอยพวกบาปพวกกรรม ความเห็นผิดจากอวิชชาลอยออกไป เพื่อจะได้เข้าทางถูกต้อง เข้าทางถูกต้องมา พอเข้าทางถูกต้องมาก็มาอริยมรรค ถึงว่าอริยมรรคคือความภายใน

เมื่อวานมีโยมมาปฏิบัติอยู่เหมือนกัน พอปฏิบัติไป เขาปฏิบัติไป ถ้าเขามีความเห็นถูกต้อง เขาควรจะได้เข้ามาากกว่านี้ เขากำหนดไป เวทนามันปวดมาก พอกำหนดเวทนาจนเวทนามันปล่อยหมด วางเฉย เวทนาสักแต่ว่าเวทนา ก็มาพิจารณา ปล่อยวางก็ไม่มีอะไร ไม่มีงานทำ กำหนดพุทธโธ ๆ ไปแล้วก็มาบอกว่า พิจารณาเวทนาไปจนมันปล่อยวาง มันปล่อยวางหมดเลย มันเป็นอย่างไร ปัญหาหนึ่ง แล้วพิจารณา ไปพิจารณาจิตอีก เห็นอาการของจิต ไปเรื่อย ๆ เลย

เราบอก “เห็นไหม ความเห็นไม่ถูกต้อง คือมรรคมันไม่เดินตามความเป็นจริง”

การพิจารณาเวทนา เห็นเวทนาตามความเป็นจริง แล้วปล่อยวางอยู่ แต่เวทนายังมีอยู่ เพราะอะไร ? เพราะมันเป็นบอกว่า ๕๐-๕๐ ใจ ภาวนามยปัญญา ปัญญาของตนมันสู้กับเวทนาได้ แต่พอสู้ได้แล้วมันก็ปล่อยไว้เฉย ๆ เห็นไหม ๕๐-๕๐ คือว่าเสมอกัน นี่สักแต่ว่าเวทนา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา แต่เรายังไม่สามารถชนะเวทนา ถ้าเราพิจารณาซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป ภาวนามยปัญญาคือปัญญาฝ่ายธรรมมันจะมากขึ้น ๆ พอมากขึ้นมันจะกลืนกินอีกฝ่ายหนึ่ง คือฝ่ายเวทนา ฝ่ายที่ความยึดมั่นถือมั่นอยู่

เห็นไหม ๕๐ นั่นคือว่าติดในเวทนาอยู่ เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา ความเห็นมันขาดไปแล้วแต่มันก็ยังมียู่ มันไม่พิจารณาซ้ำ พอพิจารณาซ้ำนี้ ใจ ๕๐ ตัวที่ว่าเป็นฝ่ายธรรม มันจะเป็น ๕๕...๖๐...มันจะกลืนกิน พอกกลืนกินไปจนครบ ๑๐๐ มันก็จะปล่อยหมด มันจะปล่อยความเป็นจริง มันไม่ใช่ปล่อยว่า มันปล่อยเฉย ๆ นะ มันปล่อยเพราะมันแพ้ มันปล่อยเพราะว่ามันยึดไว้ไม่ได้ มันปล่อยเพราะว่าอุปาทานมันโดนธรรมะ โดนความเห็นเข้าไป กลี๋ยกลายจนมันปล่อยหมด มันต้องอย่างนั้น อ้อ...เสียดาย เพราะว่าพอมันภาวนาไป ๆ พอมันปล่อยวางปั๊บก็นึกว่าปล่อยแล้ว ความเข้าใจของเขาเข้าใจว่า เขาพิจารณาจิตอยู่ ต้องพิจารณาความคิดอย่างเดียว พิจารณาเวทนาไม่ได้

บอกว่า “เวทณากับจิตมันเหมือนกัน เพราะเวทนาเกิดจากจิต จิตมันยึดมัน” ก็พิจารณาจิตแล้ว ไล่จิตเข้าไป จนจิตมันเข้าใจหมด มันปล่อยวางหมด พิจารณาจิตเข้าไป พิจารณาเวทณานี้มันสะท้อนถึงจิตอยู่ พิจารณาเวทนาเห็นไหม พิจารณาเวทนาส่วนเวทนา แต่สะท้อนถึงจิต แต่เข้าใจว่าพิจารณาจิตต้องพิจารณาแต่ความคิดใจ

เขาก็เลยไปไล่ความคิดใหม่ ไล่ความคิดก็จับความคิดได้อีก จนเข้าไปเห็นว่าตัวเองยึดมันถือมัน ตัวเองถืออะไร เห็นตัวตนของตนแล้วก็เสียใจมาก เสียใจว่าทำไมเมื่อก่อนเราพูดนี้มานานแล้ว แต่เขาไม่เห็น พอเขาเห็นเขาบอกไม่มีความตื่นเต้นเลย มันเฉย ๆ แต่พอออกมา ย้อนกลับไป น้ำตาร่วงเลย

เราบอก เห็นไหม การกำหนดนโยบาย ขณะที่เรากำหนดนโยบาย นโยบายเป็นนโยบาย แต่พอสั่งไปเป็นการประพฤติปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานมันจะเหนื่อยมาก นี่ก็เหมือนกัน กำหนดนโยบายคือเข้าไปเห็นใจ เข้าไปเห็นตัวตน เข้าไปเห็นเรา พอไปเห็น มันเห็นด้วยนโยบาย เห็นด้วยเป็นภายใน พอเห็นภายใน มันความเห็นข้างบน มันนโยบาย มันพูดกันคำสองคำเห็นไหม คือว่าผู้รู้กับผู้รู้ด้วยกัน จิตนี้มันเป็นสักแต่ว่าจิต ถึงว่าทำไมมันเฉยอยู่ เวลาพิจารณาเวทนาไป มันปล่อย มันเฉยอยู่ เพราะอะไร ? เพราะว่ามันเข้าไปเสมอกัน

ไอนโยบายก็เหมือนกัน ผู้กำหนดนโยบายนี้พูดกัน เหมือนผู้รู้กับผู้รู้พูดกัน ผู้ที่มีภูมิปัญญาด้วยกัน กับผู้ที่ปฏิบัตินโยบายนั้น นโยบายคือเป้าหมาย เขาปฏิบัติเข้าไป พอเขาลงมาปฏิบัติ เขาจะต้องออกแรงมาก เขาต้องทำมาก พอทำมาก เขาก็เลยมีอารมณ์มาก นี่ก็เหมือนกัน พอออกมาจาก

กำหนดจิตแล้ว มาพิจารณาย้อนหลัง ทำไมมันเศร้าสลดใจมาก เสียใจ มันภูมิใจ อิ่มใจ ดีใจ ดีใจอยู่
อย่างนั้นเลย อันนั้นอันหนึ่ง เพราะว่าเขาไม่รู้จริง แต่ก็ต้องเป็นอย่างนี้หมด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติมา ๖ ปี เดินทางมา ๖ ปี ไปตามทางผิบบ้างถูกบ้าง
ไปมาตลอด จนคืนสุดท้ายกลับมา จากลอยกระทงออกไป ลอยกระทงทองคำออกไป จากนางสุชาดา ล้วน
อาหารของนางสุชาดาแล้ว นี่เป็นอาหารที่ว่ามีคุณมาก แล้วลอยกระทงออกไป ถาดนั้นตกลงไป เป็น
ประเพณีของพระพุทธเจ้า เห็นไหม ประเพณีมันมีผลประโยชน์ แต่คำว่าประเพณีมันมีความจริง
อยู่ ให้คนได้เริ่มต้น

เหมือนพระเงิ พระนี้เวลาคิดเป็นอาบัติ จะเริ่มต้นใหม่ต้องปลงอาบัติ พอปลงอาบัติเสร็จว่า
เราจะไม่ทำความผิดอีก จะสำรวมระวังต่อไป ประเพณีก็ให้เริ่มต้นไง เริ่มต้นว่าเราลอยกระทงไป
แล้ว ลอยความคิด ลอยบาป ลอยกรรม ลอยเวรลอยกรรมออกไป ให้เราประสบแต่คุณงามความดี
เป็นประเพณีที่ให้เริ่มต้น เป็นเหมือนวันขึ้นปีใหม่ ให้เริ่มต้นนับ ๑ ใหม่ นี่ก็เริ่มต้นใหม่ ในเมื่อเรา
ลอยออกไปแล้ว เราเริ่มต้นใหม่

นั่นนะ พระพุทธเจ้าก็ลอยมา แต่พระพุทธเจ้ามีบารมีจริง พระพุทธเจ้าสะสมมาเป็นพุทธ
ภูมิจริง จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าจริง

๑. ทำตามประเพณีที่สืบ ๆ กันมา พระพุทธเจ้าทุกองค์ทำมาอย่างนั้น
๒. ตัวเองมีเนื้อหาระจริง แต่เรานี้บารมีเราถึงหรือไม่ถึง

เราถึงว่าเราลอยกระทงส่วนหนึ่ง เราลอยกระทงเพื่อจะเอาแบบอย่างพระพุทธเจ้า ทำตาม
ครูตามอาจารย์ ทำตามประเพณีคือทำตามรูปแบบ แต่เนื้อหาระของเวรกรรม คือบุญกุศลของเรา
พอไหม มักคอยสงสัยจ้งในหัวใจเราพอไหม ถ้าพอมันก็เป็นไปได้ ทำตามประเพณีคือตามร่องตาม
รอยไง ถ้าเราเดินตามรอยนั้น เราไม่มีวิฤติภาวะ เราไม่รู้จริง เราก็ตามร่องตามรอยไป แต่เนื้อห
สาระเราไม่ได้ แต่ถ้าตามร่องตามรอยแล้วเรามีเนื้อหาระ เราได้เนื้อหาระนั้นเองด้วย เห็น
ไหม ตามร่องตามรอยนั้นก็ถูก เนื้อหาระที่ทำนั้นก็ถูก นั่นประเพณีเป็นผลอย่างนั้น ประเพณี
วัฒนธรรม แต่คุณงามความดีเริ่มต้น

มันถึงว่าประเพณีนี้เป็นเปลือก เป็นกรอบ เป็นรูปแบบ เนื้อหาระของเรามา เนื้อหาระ
ของเราหมายถึงว่า เราเข้าถึงเนื้อหาระ ถ้าเคารพบูชาประเพณี เคารพบูชาหน้า พระพุทธเจ้าสอน

เองนะ ไปคุยกับพวกที่...เถียงกับลัทธิต่าง ๆ ที่เขาอาบน้ำตอนเช้า ที่ว่าอาบน้ำแล้วมันจะเป็นบุญกุศล ชำระล้างบาป ถ้าชำระล้างบาป อย่างนั้นเด้อ จระเข้ ปลา ลัทธิในน้ำนั้นมันก็มีบุญเหนือมนุษย์ เพราะมันอยู่ในน้ำเลย เราถึงเวลาจะไปชำระล้างบาป เห็นไหม

ถึงว่าการชำระล้างบาป การทำประเพณีนี้มันเป็นรูปแบบ จริง ๆ แล้วการแก้กิเลสเป็นนามธรรม กิเลสนี้เป็นนามธรรม เป็นในเรื่องหัวใจ มักคอรียสังัจจเวลามันหมุนออกไป ภาวนามย ปัญญามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากนามธรรม เกิดขึ้นจากความคิดเรา ความคิดที่มีสมาธิ ถ้าไม่มีสมาธิอยู่นะ จิตไม่ตั้งมั่น มันจับใจของตัวเองไม่ได้ ถ้าจิตเป็นสมาธิ มันจับต้องตนเองได้ หมายถึงว่าจิตมันรู้ตัวมันเอง พอรู้ตัวมันเอง อ้อ...นี่คือตัวเรา

นี่คือพื้นฐาน นี่คือบาทฐานที่จะจับต้อง ที่จะเป็ผลประโยชน์ ที่จะรองรับผลประโยชน์ ความคิดเป็นนามธรรม แต่นามธรรมนี้ ภาวนาเข้าไปมันเป็รูปธรรมเลย รูปธรรมตรงไหน ตรงที่เป็นมักคอรียสังัจจ เป็นความคำริชอบ ความเห็นชอบ ความงานชอบ ความเพียรชอบ การจับต้องมันจับต้องกันได้เลย มักคะมันรวมตัว มันหมุนออกไป นี่สังจะความจริง เป็นนามธรรม คำว่านามธรรมนี้จับต้องไม่ได้... จับต้องได้ ! จับต้องได้หมายถึงว่า ใจแก่ใจ จับต้องแก้กิเลสได้ แล้วชำระล้างได้จริง ถึงสื่อกันได้เลย ถึงว่าเป็นอกาลิโก เป็นปัจจัตตัง แต่สื่อรู้กัน สื่อรู้กันหมายถึงว่า มันต้องมีครูบาอาจารย์ชักนำมา

อาจารย์ถึงบอกว่า “จากใจดวงหนึ่ง มอบให้กับใจดวงหนึ่ง” มันเป็นเรื่องของใจดวงหนึ่ง แต่สัมผัสได้ ถ้าสัมผัสไม่ได้ อุทิศส่วนกุศลได้อย่างไร อุทิศส่วนกุศล เห็นไหม

วันนี้วันพระ วันพระเป็นวันที่นัดกัน นัดกันระหว่างพระพุทธรเจ้าองค์ต่าง ๆ มา เป็นประเพณีที่ว่าสืบ ๆ ต่อกันมา พระเจ้าสุทโธทนะนิมนต์พระพุทธรเจ้าไปฉันที่บ้าน นิมนต์ไปโปรดหมู่คณาญาติ แล้วไม่ได้นิมนต์ไปฉันเช้าที่บ้าน เช้าขึ้นมาพระพุทธรเจ้า “เอ๊ะ...พอกี้ไม่ได้นิมนต์ ทำอย่างไรดี” กำหนดใจดูเลย พระพุทธรเจ้าองค์ดีก็ดำบรรพ์มาทำอย่างไร พระพุทธรเจ้าทุกพระองค์ทำอย่างนี้เลย ประเพณีพระพุทธรเจ้าคือบิณฑบาตตอนเช้า ก็เลยออกบิณฑบาต เห็นไหม นี่ประเพณีพระพุทธรเจ้าทุกองค์ทำมาอย่างนี้

วันพระก็เหมือนกัน ทำมาอย่างนี้ ถึงเป็นเข้ากับวิภูวน เพราะว่าการเกิดการตายในจิต ในวิภูวนนี้ จิตนี้ตายเกิด ๆ ไปตกอยู่ภพไหนชั้นไหน แต่วันพระคือวันนัดกัน วันรู้ว่าวันนี้เป็นวันทำบุญกุศล ทำบุญวันพระมันถึงไม่เหมือนทำบุญธรรมดา ทำบุญวันปกติอย่างหนึ่ง ทำบุญวันพระ

อย่างหนึ่ง ได้บุญต่างกัน พระ ๘ คำ พระ ๑๕ คำ ก็ยังต่างกัน เพราะในพระไตรปิฎกบอก ในพระไตรปิฎกเขียนไว้ว่า ในตำราว่าถ้าวันพระ ๘ คำนี้ การจตุการนี้เป็นเสนาอำมาตย์ของยมบาล แต่ถ้าเป็นวัน ๑๕ คำนี้มาเอง เห็นไหม การจตุ ลูกน้องจตุอย่างหนึ่ง ทำไมต้องจตุ อันนี้เป็นรูปแบบเป็นประเพณี เป็นการยืนยันว่าบุญกุศลนี้สะสมไว้

แต่จริง ๆ แล้วมันจตุอยู่ที่ใจของผู้ที่สละออกมาต่างหาก ฉะนั้นรูปแบบนั้นต้องเขียนมาเป็นรูปแบบเพื่อจะให้อ้างอิงได้ แต่ความจริงมันละเอียดเข้ามา ๆ ถึงว่ามันเป็นนามธรรมแต่มันก็อ้างอิงได้ในหัวใจ ถึงจับต้องได้ แล้วพอจับต้องได้ หลักการนี้ได้ มันยกมา ประเพณีนี้มันยังเข้ากันเลย

อาจารย์บอกว่า ธรรมมันเข้าได้แม้แต่เม็ดหินเม็ดทราย ธรรมเข้าได้แม้แต่สามโลกธาตุ ธรรมนี้ไม่ขัดกับสิ่งใด ๆ ในโลกนี้เลย ในสามโลกธาตุธรรมละเอียดอ่อนเข้าได้หมดเลย จะไปขัดกับกฎหมายโลก กฎหมายอะไร เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้! มันละเอียดอ่อนขนาดนั้น เห็นไหม

ถึงว่าจับหลักธรรมอันนี้ได้แล้ว ประเพณีวัฒนธรรมอันไหนมันจะไปขัดกับประเพณี... ไม่ขัด แต่ว่าประเพณีนี้ทำเพื่ออะไร รู้ซึ่งอีกต่างหากด้วย แล้วชี้หน้าด้วย ควรจะทำอย่างนั้น เข้าถึงประเพณีการลอยกระทงไป การลอยกระทงต้องเป็นลอยอย่างนี้ วันนี้อย่างนี้ด้วย มันถึงได้บุญกุศลมาก การมาทำบุญกุศล มันต้องได้บุญจริง